

Henryk Stawniak

"Ius in vita et in missione Ecclesiae. Acta symposii internationalis Iuris Canonici occurrente X anniversario promulgationis Codicis Iuris Canonici diebus 19-24 aprilis 1993 in Civitate Vaticana celebrati", 1994 : [recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 37/3-4, 298-302

1994

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ukazują dodatnie i ujemne strony regulacji prawnej, przez co wskazują również możliwości naukowo-badawcze. Dzieło ze względu na szerokie i szczegółowe rozpracowanie kwestii procesu małżeńskiego zawiera także pewne powtórzenia, jednak są one usprawiedliwione ilością autorów i zazębianiem się niektórych treści przedmiotowych.

Tak ze względu na aktualność problematyki, jak też na fachowość i autorytet naukowy autorów, książka jest godna polecenia dla wszystkich, którzy zajmują się – czy to w aspekcie teoretycznym, czy zwłaszcza w aspekcie praktycznym – problematyką ważności i nieważności konsensu małżeńskiego.

Ks. Henryk Stawriak SDB

Pontificium Consilium de Legum Textibus Interpretandis, Ius in vitae et in missione Ecclesiae. Acta symposii internationalis Iuris Canonici occurrente X anniversario promulgationis Codicis Iuris Canonici diebus 19-24 aprilis 1993 in Civitate Vaticana celebrati, Libreria Editrice Vaticana 1994, pp. 1320

Powyższa publikacja zawiera akta międzynarodowego sympozjum, które odbyło się w Rzymie z inicjatywy i pod patronatem Papieskiej Rady ds. Interpretacji Tekstów Prawnych, a zorganizowane ku uczczeniu X rocznicy ogłoszenia Kodeksu. Brało w nim udział około 400 osób 47 narodowości z wszystkich kontynentów liczni biskupi i profesorowie ze 104 uniwersytetów. Cel tego spotkania wybitnych naukowców oddaje częściowo tytuł publikacji. Dopełnieniem zaś mogą być słowa wstępu (s. VI), gdzie stwierdzono, że poprzez sympozjum chciano nadać impulsy lepszemu wewnętrznego przystosowania prawa kanonicznego do Misterium Kościoła na bazie Vaticanum II. Po wstępie w języku włoskim i angielskim, zamieszczono wykaz nazwisk prezydium i komitetu naukowo-organizacyjnego sympozjum oraz list Sekretarza Stanu kard. A. Sodano wystosowany do uczestników w imieniu papieża Jana Pawła II.

W ramach tego sympozjum odbyło się dziewięć sesji, które były wypełnione referatami i komunikatami. Referat był refleksją nad danym tematem zarówno od strony teoretycznej, jak i pastoralnej. Z kolei komunikaty, których wygłoszono w sumie 62, były dopełnieniem treści referatów. Był także przewidziany czas na dyskusję i refleksje osobiste uczestników po wystąpieniach prelegentów. Referaty dwóch pierwszych sesji miały charakter fundamentalny dla dalszych trzech przedłożeń. Kolejny zaś referat podkreślił wpływ prawa Kościołów Wschodnich na wspólnotę Kościoła powszechnego. Wreszcie trzy ostatnie referaty podjęły bardziej szczegółowe tematy.

W pierwszym bloku tematycznym: *Kryzys prawa i jego odnowa w Kościele* (ss. 29-54), referat wygłosił bp J. Herranz, sekretarz Papieskiej Rady ds. Interpretacji Tekstów Prawnych. W związku z tym tematem wygłoszono następujące komunikaty.

1. *Fundament teologiczny i zadania prawa w Kościele*, prof. B. G a n o g o i t i, ss. 57-74;
2. *Charyzma i norma kanoniczna*, prof. R. S o b a n s k i, ss. 75-90;

3. *Refleksja nad specyfiką porządku kanonicznego*, prof. S. Gherro, ss. 91-101;
4. *Prawo kanoniczne dzisiaj, czy dyscyplina święta, teologiczna czy prawna? Zagrożenia dla czystości terminologicznej*, prof. G. Morà n, ss. 104-106;
5. *Od jurydyzmu przedsoborowego do posoborowej duszpasterskości*, prof. A. Gori ni, ss. 107-117;
6. *Moc prawna powinności wymaganych społecznie: w kierunku chrześcijańskiej koncepcji prawa*, prof. D. Garcia - Hervà s, ss. 119-127.

Drugą sesja rozpoczęła się od referatu A.M. Rouco Varela, abpa Santiago de Compostela, poświęconemu służbie wspólnocie kościelnej przez prawo kanoniczne (ss. 135-153), który dopełniły takie komunikaty:

1. *Refleksja nad miłością pastoralną i prawem kanonicznym*, prof. E. Caparrò s, ss. 157-174;
2. *O ochronie praw subiektywnych i kwestia administrowania sprawiedliwości w Kościele*, prof. F. Daniels, ss. 175-192;
3. *Autorytet jako służba w Kościele*, prof. V. Gómez - Iglesias, ss. 193-217;
4. *Ustanowienie hierarchii w Kościele i systematyka Kodeksu Prawa Kanonicznego*, prof. E. Molano, ss. 219-236;
5. *Przyczynek do wyodrębnienia struktury deontycznej w funkcjonowaniu administracyjnym wspólnoty kościelnej*, I. Zuana z z i, ss. 237-254;
6. *Zwyczaj i „communio” w Kościele*, prof. J.A. Fernandez Arruty, ss. 255-260.

Biskup diecezji di Poria, USA, wygłosił referat pt. *Wymiar prawny 'communio' w Kościele powszechny*” (ss. 267-289). Podczas tej trzeciej sesji przedłożono też 6 komunikatów:

1. *Kuria Rzymska*, prof. A. Gutiérrez, ss. 293-307;
2. *Synod Biskupów*, prof. J.I. Arrieta, ss. 309-323;
3. *Aspekty prawne wizyty „ad limina”*, prof. V. Che - Chen - Tao, ss. 325-336;
4. *Wizyta „ad limina” w Magisterium Jana Pawła II*, prof. Càrcel Orti, ss. 337-251;
5. *Struktury personalne w służbie wspólnoty*, prof. A. Viana, ss. 353-365;
6. *O podstawowych prawach i obowiązkach wiernych oraz wspólnota Kościoła*, D. Le Tourneall, ss. 367-382.

W ramach czwartej sesji bp. T. Pieronek, wygłosił zasadniczy referat na temat: *Wymiar prawny 'communio' w Kościele partykularnym* (ss. 389-404). Podczas tej sesji wygłoszono również pobieższe komunikaty.

1. *Rady kapłańskie kwalifikacje i pozycja kościelno-prawna*, prof. G. Di Mattia, ss. 407-426;
2. *Kościół partykularny i życie konsekrowane*, prof. J. Pfab, ss. 427-436;
3. *Duszpasterska rada parafialna*, prof. P.G. Marcuzzi, ss. 437-463;
4. *Kościół partykularny jako dowód pluralizmu w Kościele*, prof. A.P. Bonnet, ss. 465-474;
5. *Rozwój i respekt: pierwszeństwo prawa powszechnego przed partykularnym*, prof. J. Otaduy Guerin, ss. 475-490;

6. „*Prezbiterium*” we wspólnocie Kościoła partykularnego, prof. A. Cattaneo, ss. 491-504;

7. *O podstawowych prawach parafii*, prof. J.O. Coriden, ss. 505-525.

8. Szwajcarski Kantonalny Kościół i współodpowiedzialność wierzących przy wyborze rad kościelnych, J.M. Bonnemain, ss. 527-545.

Prawo powszechne i prawo partykularne – to wiodący referat sesji piątej, wygłoszony przez prof. bpa E. Coreccó – przewodniczącego Międzynarodowego Stowarzyszenia Kanonistów, ss. 553-574. Oto komunikaty tej sesji:

1. *Synod diecezjalny*, prof. G. Ghirlanda, ss. 577-592;

2. *Synod partykularny*, prof. J. B. D’Onorio, ss. 593-603;

3. *Aktywność ustawodawcza Konferencji Biskupów*, prof. J.L. Gutiérrez, ss. 605-624;

4. *Promulgacja prawa powszechnego i partykularnego w 10 lat życia kodeksu*, prof. J.H. Provost, ss. 625-635;

5. *Pozycja prawna Konferencji Biskupów*, prof. J. Fornés prof. J. Fornés, ss. 637-657;

6. *Prawo powszechne i prawo partykularne: Kodeks Prawa Kanonicznego w Ameryce Łacińskiej i Dokument z Santo Domingo*, prof. C. Salinas Arana, i J. Sapunar Dubravčić, ss. 659-670.

W trakcie sympozjum, jego sesji szóstej rozważano również kwestię: *Wpływ Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich na współczesną historię Kościoła powszechnego*. Tę relację przedłożył podsekretarz Papieskiej Rady ds. Interpretacji Tekstów Prawnych, prof. I. Żurek (ss. 677-735). Dopelnieniem tego referatu były komunikaty:

1. *Perspektywy praktyczne zastosowania w poszczególnych kościołach 'sui iuris' CCEO*, prof. M. Brogi, ss. 739-751;

2. *Przygotowanie edycji Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich źródła*, prof. C.G. Fürst, ss. 753-761;

3. „*Święte kanony*” w Dekrecie Gracjana, prof. C. Gallagher, ss. 763-771;

4. *Charakter kary w Kodeksie Prawa Kanonicznego i w Kodeksie Kanonów Kościołów Wschodnich*, prof. R. Coppola, ss. 773-783;

5. *Możliwość i granica osmozy między CIC i CCEO*, prof. L.M. De Bernardis, ss. 785-790;

6. *Spuścizna artystyczna Kościoła w Kodeksie Prawa Kanonicznego i Kodeksie Kanonów Kościołów Wschodnich. Zbliżenia do wzajemnego respektowania się*, prof. C. Presas Barrosa, ss. 791-801.

Tematowi bardziej szczegółowemu: *Kapłaństwo ministerialne i kapłaństwo powszechne wierzących* była poświęcona siódma sesja, podczas której wiodący referat wygłosił abp. J. Dyba z Fuldy (809-821). Następnie zaprezentowano poniższe komunikaty:

1. *Formacja świętych szafarzy według Kodeksu*, prof. J. Saraiva Martins, ss. 825-838;

2. *Wierni świeccy w misji Kościoła*, prof. S. Berlingó, ss. 839-854;

3., *Święte posługi i urzędy kościelne w ścisłym znaczeniu*, prof. P. Erdo, ss. 855-863;

4. *Problem aplikacji prawa kanonicznego w materii stowarzyszeń*, prof. W. Schulz, ss. 865-878;
5. *Kryteria jedności i różnorodności formacji duchowej kapłana diecezjalnego*, prof. T. Rincón-Pérez, ss. 879-897;
6. *Formacja ciągła i sesje pastoralne księży diecezjalnych według Kodeksu z 1983 r.*, prof. J.M. Pínero Carrión, ss. 899-903.

Ósma sesja z kolei miała za przedmiot sakramenty. Temat referatu został sformułowany następująco: *Prawo kanoniczne i działalność pastoralna poprzez sakramenty*. Referat ten wygłosił J. I. Larrera Holguin, abp z Gwatemalii (ss. 911-943). W ramach komunikatów poruszono takie szczegółowe kwestie:

1. *Sprawy małżeńskie i sposób działania trybunałów*, arcybp. Z. Grocholewski, ss. 947-965;
2. *Celebracja sakramentów i katecheza*, prof. J. Manzanares, ss. 968-985;
3. *Prawo kanoniczne i opieka nad małżeństwem i rodziną*, prof. U. Navarrete, ss. 988-1002;
4. *Struktura sakramentalna Kościoła partykularnego*, prof. E. Tejero, ss. 1003-1021;
5. *Pluralizm pastoralny i kryteria kanoniczne*, prof. L. Vela Sánchez, ss. 1023-1034;
6. *Dyrektorium pastoralne przygotowania do małżeństwa w diecezjach hiszpańskich*, prof. F.R. Aznar Gil, ss. 1035-1060;
7. *Spowiednik według norm prawa i pastoralny wymiar sakramentu pokuty*, dr A. Martínez Sagasti, ss. 1061-1075;
8. *Homilia i systematyka trzech posług Chrystusa*, prof. M. Miele, ss. 1077-1094;
9. *Aplikacja kan. 1095 i działalność sakramentalno-pastoralna dotycząca małżeństwa*, prof. R. Burke, ss. 1095-1102;
10. *Relacja wiara-sakrament oraz ważność i nieważność małżeństwa*, prof. J.M. Díaz Moreno, ss. 1103-1116.

Ostatnią sesję dziewiątą rozpoczął abp T. Bertone referatem pt. *Norma kanoniczna i Magisterium Kościoła (ss. 1123-1144)*, czym przedstawiono poniższe komunikaty:

1. *Refleksje dotyczące przesłanek hermeneutycznych i aplikacji norm o misji kanonicznej do nauczania dyscyplin teologicznych na uniwersytecie (kan. 812)*, prof. C.J. Errázuriz M., ss. 1147-1159;
2. *Nauczycielska posługa Kościoła: Niektóre aspekty normatywnej roli biskupa diecezjalnego*, prof. T.J. Green, ss. 1161-1186;
3. *Prawo kanoniczne i ekumenizm*, prof. V.I. Papež, ss. 1187-1205;
4. *Znaczenie nauczania i środki społecznego przekazu*, prof. V. De Paolis, ss. 1207-1218;
5. *Zgromadzenie niedzielne bez kapłana: pojęcie nieobecności kapłana i konieczność posługi kapłańskiej dla Ludu Bożego*, prof. J.P. Durand, ss. 1219-1224;
6. *Magisterium Kościoła – posłuszeństwo*, prof. A. Arza Arteaga ss. 1225-1230;
7. *Doskonałość i pewność normy kanonicznej. Przyczynki do waloru prawnego jurysprudencji Roty Rzymskiej w sprawach małżeńskich*, prof. J. Llobell, ss. 1231-1258.

Zaprezentowane powyżej tematy referatów i uzupełniających ich komunikatów pozwalają na zorientowanie się co do szczegółowych kwestii dyskutowanych w czasie sympozjum a mieszczących się w optyce tytułu tej publikacji. Z kolei nazwisko autora i zaznaczone strony dzieła jeszcze bliżej je przybliżają. Należy ponadto nadmienić, że prezentowana publikacja oprócz wyżej wymienionych części i wzmiankowanego już wprowadzenia, zawiera także wykład wprowadzający (ss. 9-21) abp V. Fagiolo – przewodniczącego Papieskiej Rady ds Interpretacji Tekstów Prawnych, w którym autor wprowadził w tematykę sympozjum i podkreślił doniosłość i znaczenie Kodeksu z 1983 dla wspólnoty kościelnej. Kodeks jest rzeczywiście skutecznym narzędziem, które wspólnocie wiernych pozwala być autentycznym Kościołem Chrystusa w oparciu o doktrynę wynikającą z Vaticanum II. Bardzo interesujący jest załącznik, w którym abp Fagiolo zaznaczył racje prawne i sposób funkcjonowania wspomnianej Rady, a także przekazał dane o jej działalności na polu wydawniczym, przede wszystkim w dziedzinie autentycznej interpretacji. Okazuje się, że Rada dała 39 autentycznych interpretacji, z których opublikowano 25.

W końcowej części dzieła znajduje się także przemówienie Jana Pawła II (ss. 1263-1268) skierowane do uczestników sympozjum w którym podkreślił, że 10-letni życiowy egzamin Kodeksu łączy się z rozwojem doktryny soborowej. Samo zaś sympozjum może przyczynić się do wzrostu szacunku i wierności względem Kodeksu, jako instrumentu który dobrze koresponduje z naturą Kościoła. Nadto należy także odnotować przemówienie laudacyjne monsignora V. Fagiolo pod adresem Ojca świętego (ss. 1269n) i drugie zamykające sympozjum (ss. 1273-1275) w którym autor sformułował 12 sympozjalnych konkluzji. Dzieło zawiera też indeks nazwisk i spis treści.

Niniejsza pozycja bez wątpienia zasługuje na bardzo pozytywną ocenę. Nie tylko porusza problemy skądinąd ważne dla życia Kościoła, ale szuka również rozwiązań. Stąd też może być nie tylko źródłem wiedzy i informacji o problemach związanych z recepcją i skutecznością Kodeksu Jana Pawła II, ale w sposób szczególny ukazuje perspektywę możliwych zastosowań prawa, by skutecznie budować wspólnotę Kościoła i uczestniczyć pełniej w potrójnej jego misji. Staranne wydanie książki przez oficynę watykańską podwyższa także jej walor. Zapewne pozycją tą zainteresowani będą nie tylko prawnicy, ale również duszpasterze, którzy uczestniczą bezpośrednio w budowaniu wspólnoty Kościoła.

Ks. Henryk Stawniak SDB

Ks. Antoni C e b u l a SDS, *Milczenie w liturgii*, Oleśnica 1993, s. 48

Nakładem Oficyny Wydawniczej „Signum” ukazała się kolejna pozycja wprowadzająca w świat liturgii. Jej autor, ks. Antoni C e b u l a, przybliży czytelnikowi jedną z form czynnego uczestnictwa wiernych w obrzędach liturgicznych – obok słowa, pieśni, gestu i postaw – m i l c z e n i e.